M. POIARES MADURO
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2005. május 25. [1]

1. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i 2913/92/EGK tanácsi rendelet (HL L 302., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 4. kötet, 307. o., a továbbiakban: a Vámkódex) 33. cikke e) pontjának és 78. cikkének értelmezésére irányul, amely kérelmet az Overland Footwear Ltd (a továbbiakban: az Overland) és az egyesült királyságbeli vámhatóság, vagyis a Commissioners of Customs & Excise (a továbbiakban: a Commissioners) közötti jogvitában terjesztettek elő. A kérdést előterjesztő bíróság, a VAT and Duties Tribunal, London (Egyesült Királyság) másodszor fordul a Bírósághoz. Az első kérelem vezetett az Overland Footwear ügyben 2002. december 5-én hozott ítélethez. [2] Ez az ítélet nem adott választ arra a kérdésre, hogy a vámhatóságnak a Vámkódex 78. cikkén alapuló jogköre, amely alapján a vámáru-nyilatkozatot a vámáru kiadása után felülvizsgálhatja, kötött vagy mérlegelési jogkör-e. A Bíróságnak most kell döntenie ebben a kérdésben.

2. Az első kérelem alapjául szolgáló tényállásnak, valamint azoknak az okoknak a felidézése után, amelyek miatt a nemzeti bíróság másodszor is kérelemmel fordult a Bírósághoz, értelmezni fogom a Mischo főtanácsnok indítványa alapján született és fent hivatkozott Overland Footwear ügyben hozott ítélet rendelkező részét, végül pedig az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket fogom érdemben elemezni.

I — A tényállás, a jogi háttér és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések bemutatása

A — *Jogi háttér*

3. Az első két kérdésre történő válaszadáshoz szükséges a Vámkódex 29., 32. és 33. cikkére utalni. A 29. cikk (1) bekezdésének meghatározása szerint a behozott áruk vámértékének fogalma „az ügyleti érték, vagyis [...] az áruért ténylegesen kifizetett vagy kifizetendő, szükség esetén a 32. és 33. cikknek megfelelően kiigazított ár [...]".

1 — Eredeti nyelv: portugál.

2 — C-379/00. sz. ügy (EBHT 2002., I-11 133. o.).

4. A vételi jutalékok a Vámkódex 33. cikkének e) pontja szerint nem számíthatók be a vámértékbe „feltéve, hogy ezek a ténylegesen kifizetett [...] ártól elkülönítve vannak feltüntetve". A Vámkódex 32. cikkének (4) bekezdése szerint „vételi jutalék az a díj, amelyet az importőr fizet az ügynökének azon szolgáltatásért, hogy az képviseli őt az értékelendő áru vétele során".

5. A harmadik előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés a vámáru-nyilatkozat felülvizsgálatának módjára vonatkozik. Ugyanis a Vámkódex a vámáru-nyilatkozat módosításának két módját különbözteti meg attól függően, hogy arra a vámáru kiadását megelőzően vagy azt követően kerül sor.

6. A vámáru kiadását megelőzően és a Vámkódex 65. cikkének megfelelően „a nyilatkozattevő, kérelmére, engedélyt kap a bejelentés egy vagy több adatának módosítására, miután azt a vámhatóság már elfogadta".

7. A kiadást követően a Vámkódex 78. cikkének (1) bekezdése értelmében „a vámhatóság saját kezdeményezésére vagy a nyilatkozattevő kérelmére [...] módosíthatja a vámáru-nyilatkozatot".[3] Ugyanennek a cikknek a (3) bekezdése állapítja meg a felülvizsgálat következményeit: „[h]a a vámáru-nyilatkozat felülvizsgálata vagy utólagos ellenőrzése azt jelzi, hogy az érintett vámeljárást szabályozó rendelkezéseket helytelen vagy hiányos adatok alapján alkalmazták, a vámhatóság, a megállapított rendelkezésnek megfelelően és a rendelkezésére álló új információk figyelembevételével meghoz minden szükséges intézkedést a helyzet rendezésére".

8. Az Overland a Vámkódex 236. cikke alapján kérte a vám visszafizetését. E cikk szerint a behozatali vámok visszafizetésére akkor kerül sor „amennyiben megállapításra kerül, hogy megfizetésükkor e vámösszegek nem jogszabály szerintiek voltak, vagy az összeget a 220. cikk (2) bekezdése ellenére vették könyvelésbe. [...] Visszafizetés vagy elengedés nem nyújtható, ha valamely, nem jogszabály szerint fizetendő összegnek a kifizetése vagy könyvelésbe vétele az érintett személy szándékos cselekedetének eredménye".

3 — A Vámkódex vezette be ezt a lehetőséget arra, hogy a nyilatkozat a kiadást követően utólagosan módosítható legyen. Semmilyen hasonló rendelkezés nem szerepelt az áruk szabad forgalomba bocsátására vonatkozó eljárások összehangolásáról szóló, 1979. július 24-i 79/695/EGK tanácsi rendeletben (HL L 205., 19. o.). Így például a német kormány és az Egyesült Királyság Kormánya által hivatkozott C-11/89. sz. Unifert-ügyben 1990. június 6-án hozott ítélet (EBHT 1990., I-2275. o.) nem mérvadó ebben az esetben a Vámkódex 78. cikke értelmezésekor, mivel még annak elfogadása előtt hozták.

B — *A tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések*

9. A Vámkódex vonatkozó rendelkezéseinek ismertetése után következzen a kérdést előterjesztő bíróság előtt függőben lévő eljárás alapjául szolgáló tényállás. Az Egyesült Királyságban alapított Overland nevű társaság Ázsiában előállított cipőket importált egy vételi ügynök, a Wolverine Far East (a továbbiakban: Wolverine) közreműködésével. Az Overland a gyártónak fizetett vételár 4%-át kitevő vételi jutalékot [4] fizetett a vételi ügynök szolgáltatásáért. Az Overland ezt a jutalékot a vételárral együtt a gyártónak fizette ki, amely a vételi jutalékot eljuttatta a Wolverine részére.

10. 1998. január 1-je előtt az Overland a benyújtott behozatali vámáru-nyilatkozataiban a gyártó számláján szereplő összeget jelölte meg az importált áruk vámértékeként, amely összeg tartalmazta a vételárat és a Wolverine részére kifizetett vételi jutalékot is. 1998. január 1-jétől – vámjogi szakértővel való konzultációt követően – az Overland már csak az áru vételárát adta meg az áruk vámértékeként. Következésképpen ezen időponttól és a Vámkódex 29. és 33. cikkének megfelelően a Commissioners nem szedett be vámot a vételi jutaléknak megfelelő összegekre.

11. A Vámkódex 236. cikkére hivatkozva az Overland a vételi ügynökének 1998 előtt kifizetett vételi jutalék után lerótt vám visszafizetését kérte a vámhatóságtól. E célból az Overland négy visszaigénylést nyújtott be, 1998. március 13-i, június 16-i, június 18-i és szeptember 2-i keltezéssel, amelyekben összesen 38 085,45 GBP visszafizetését kérte.

12. A Commissioners 1998. május 5-i, július 1-jei, illetve július 24-i leveleiben elfogadta az első három kérelmet, de 1998. október 29-i levelében az utolsó kérelmet elutasította.

13. A későbbiekben a Commissioners felülvizsgálta a visszafizetést engedélyező határozatait. 1998. november 30-i és december 16-i határozatában, amelyeket 1999. február 4-i és 5-i határozataiban meg is erősített, arra szólította fel az Overlandet, hogy térítse vissza a 4 384,29 GBP-t kitevő teljes összeget. A Commissioners másfelől az Overland negyedik, 33 701,16 GBP visszafizetésére irányuló kérelmének elutasítását is megerősítette 1999. február 5-én.

14. Az Overland keresetet nyújtott be a VAT and Duties Tribunal, Londonhoz egyrészt az 1999. február 4-i és 1999. február 5-i, az Overlandet visszatérítésre kötelező határozatok, valamint az 1999. február 5-i, a vám visszafizetését elutasító határozat ellen.

4 — A vételi jutalék fokozatosan 4,76%-ra emelkedett.

15. A 2000. március 24-i előzetes döntéshozatalra utaló határozatában a VAT and Duties Tribunal, London a fenti tényállást a Bíróság elé terjesztette, és felkérte a Vámkódex 29. 32. 33. 78. és 236. cikkének erre az esetre vonatkozó értelmezésére. A Bíróság a fent hivatkozott Overland Footwear ügyben hozott ítéletében foglalt állást a kérdésben.

16. Ezt az ítéletet követően a VAT and Duties Tribunal, London 2003. október 29-én szükségesnek látta újabb előzetes döntéshozatalra utaló határozat meghozatalát. A Commissioners ugyanis két, 1999. június 16-i és 18-i levelében arról tájékoztatta az Overlandet, hogy visszavonja az 1999. február 4-én és 5-én kelt, az Overlandet visszatérítésre kötelező határozatait, úgyhogy a VAT and Duties Tribunal, London előtt függőben lévő eljárás már csak az 1999. február 5-i vámvisszafizetést elutasító határozatra irányult. Ezt a tényállási elemet nem hozták a Bíróság tudomására az eredeti előzetes döntéshozatalra utaló határozatban. Ugyanakkor e bíróság szerint ennek a ténynek a figyelembevételével a Bíróság valószínűleg módosítaná a fent hivatkozott Overland Footwear ügyben hozott ítéletben adott válaszait. Ezért a VAT and Duties Tribunal, London úgy határozott, hogy 2003. október 29-i előzetes döntéshozatalra utaló határozatában ismét a Bíróság elé terjeszti az előző, 2000. március 24-i határozatában feltett kérdéseket:

„A 2913/92 rendelet (a továbbiakban: Vámkódex) különösen annak 29., 32. és 33. cikke és a Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján, ha a vámkezelés idején az importőr tévedésből a vételi jutalékot is tartalmazó árat jelenti be az áruért kifizetett vagy kifizetendő árként, és a vételi jutalékot tévedésből a ténylegesen kifizetett vagy kifizetendő ártól nem elkülönítve mutatja ki a behozatali vámáru-nyilatkozaton, azonban az áru szabad forgalomba bocsátását követően bizonyítja a vámhatóságok előtt, hogy az áru bejelentett, kifizetett vagy kifizetendő ára olyan valós vételi jutalékot tartalmazott, amelyet a behozatalnál szabályosan le kellett volna vonni, és a vételi jutalék után megfizetett vámok visszafizetése iránt a vámösszeg közlésétől számított három éven belül kérelmet nyújt be:

1) Vámköteles-e a valós vételi jutalék az áruért ténylegesen kifizetett vagy kifizetendő ár részeként a Vámkódex 29. cikke alapján?

2) Az első kérdésre adott nemleges válasz esetén, levonható-e a valós vételi jutalék a bejelentett ügyleti értékből, figyelemmel a Vámkódex 32. cikkének (3) bekezdésére és 33. cikkére?

3) Kötelesek-e a vámhatóságok ilyen körülmények között elfogadni az importált áruért kifizetett vagy kifizetendő ár módosítását és az ezáltal csökkentett

vámértéket a Vámkódex, különösen annak 78. cikke (3) bekezdése alapján?

4) Jogosult-e az importőr a Vámkódex, különösen annak 236. cikke alapján a vételi jutalék után megfizetett vám visszaigénylésére?"

19. A Bíróság a további két kérdésre adott válaszát arra a feltevésre alapozta, hogy a Commissionners már visszafizette a kért összeget az Overlandnek a Vámkódex 78. cikke értelmében. Következésképpen a Bíróság a fent hivatkozott Overland Footwear ügyben hozott ítélet 24. pontjában megállapította, hogy „olyan körülmények között, ha a vámhatóságok engedélyezték a behozatali vámáru-nyilatkozat felülvizsgálatát, és figyelembe véve azt, hogy a vámárunyilatkozat a nyilatkozattevő tévedése következtében nem volt teljes, határozatot hoztak a Vámkódex 78. cikkének (3) bekezdése értelmében a »helyzet rendezésére«, az említett hatóságok nem vonhatják vissza ezt a határozatot."

C — *Az Overland Footwear ügyben hozott ítélethez vezető eljárás és a jelenlegi eljárás*

17. Először az Overland Footwear ügyben hozott ítélet rendelkező részét szükséges felidézni, hiszen abban a Bíróság a jelenleg elé terjesztett kérdésekkel megegyező kérdésekre adott választ.

20. Az első előzetes döntéshozatal iránti eljárás során az Overland, az olasz kormány és az Egyesült Királyság Kormánya, továbbá az Európai Közösségek Bizottsága terjesztett elő írásbeli észrevételt. A jelen ügyben a német kormány és az Egyesült Királyság Kormánya, továbbá a Bizottság terjesztett elő észrevételt. 2005. április 14-én került sor arra a tárgyalásra, amelynek során az Overland, a német kormány, az Egyesült Királyság Kormánya és a Commissioners közös képviselője, továbbá a Bizottság szólalt fel.

18. Az első két kérdésre vonatkozóan a hivatkozott ítélet 17. pontjában kell keresni a választ: „a Vámkódex 29., 32. és 33. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az olyan vételi jutalékot, amelyet a bejelentett vámérték tartalmaz, és amelyet nem az áru vételárától elkülönítve tüntettek fel a behozatali vámáru-nyilatkozatban, az e rendelet 29. cikke szerinti ügyleti érték részének kell tekinteni, és az ennélfogva vámköteles".

21. Akárcsak a Bíróság a fent hivatkozott Overland Footwear ügyben hozott ítéletében, én is először a kérdést előterjesztő bíróság által feltett első két kérdést fogom meg-

vizsgálni, amelyek a Vámkódex 33. cikke e) pontjának értelmezését érintik, ezt követően a harmadik – a vámáru kiadását követően történő, a Vámkódex 78. cikke szerinti vámárunyilatkozat-felülvizsgálat módjaira vonatkozó – kérdésre fogok választ adni. Végül az utolsó kérdés kerül majd sorra, amely a vámáru-nyilatkozat felülvizsgálatának következményeivel foglalkozik, és a Commissioners esetleges visszafizetési kötelezettségére lehet kihatással.

II — A Vámkódex 33. cikke e) pontjának értelmezéséről (az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első két kérdés)

22. Ahhoz, hogy a kérdést előterjesztő bíróság első két kérdésére választ adhassunk, a Vámkódex 33. cikkét kell értelmeznünk, amely alapján bizonyos értékösszetevők nem minősülnek a vámérték részének „feltéve, hogy ezek a ténylegesen kifizetett vagy kifizetendő ártól elkülönítve vannak feltüntetve". A konkrét esetben annak a következményeit kell megvizsgálnunk, hogy 1998. január 1-je előtt az Overland az áruk vételárát és a vételi jutalékot is tartalmazó összeget szerepeltetett vámáru-nyilatkozataiban.

23. Miként a Bírósághoz benyújtott észrevételekben is hangsúlyozták, a tényállásnak a 2003. október 29-i előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerinti új leírása sem fog változtatni a Bíróság azon válaszán, amelyet a fent hivatkozott Overland Footwear ügyben adott ezen kérdést illetően.

24. A Vámkódex 29. 32. és 33. cikkének rendszertani értelmezésére alapozva a Bíróság ebben az ítéletben megállapította, hogy alaki feltétel azon előírás, amely szerint a kifizetett árból levonható összetevőket „elkülönítve" kell feltüntetni. E feltétel megsértésének szankciójaként a vámértékhez hozzá kell adni azokat az összetevőket, amelyeket a nyilatkozattevő nem különített el. Igaz ugyan, hogy az Overland nyilatkozatában szereplő összeg az áruk vételárán túl a vételi jutalékot is tartalmazta, amely levonható a vámértékből. Ugyanakkor a két összetevő elkülönítésének elmulasztása miatt az Overland a nyilatkozatában szereplő teljes összeg után köteles megfizetni a vámot.

25. Ez az értelmezés elkerülhetetlen attól kezdve, amikor a Vámkódex 62. cikke alapján a vámérték kiszámítását illetően a nyilatkozattevőn van a bizonyítási teher.[5] Ezen túlmenően, mint ahogy azt Mischo főtanács-

5 — A Vámkódex 62. cikke a következőket mondja ki:
„(1) Az írásbeli vámáru-nyilatkozatot az erre a célra előírt hivatalos mintának megfelelő nyomtatvány felhasználásával kell elkészíteni. A vámáru-nyilatkozatot alá kell írni, és annak tartalmaznia kell minden olyan adatot, amelyek azokhoz a vámeljárásra vonatkozó rendelkezések alkalmazásához szükségesek, amelyre az árut bejelentik.
(2) A bejelentéshez mellékelni kell azokat az iratokat, amelyek azokhoz a vámeljárásra vonatkozó rendelkezések alkalmazásához szükségesek, amelyre az árut bejelentették."

nok megjegyezte a fent hivatkozott Overland Footwear ügyre vonatkozó indítványa 30. pontjában,[6] mivel a vámáru-nyilatkozaton és a csatolt dokumentumokon semmi sem utalt a vételi jutalékra, a vámhatóság nem is gyaníthatta ennek létezését.

26. A Bizottság és az Egyesült Királyság Kormánya írásbeli észrevételében hivatkozott Kyocera-ügyben[7] megerősíti a Vámkódex 33. cikkének azon értelmezését, amelyet a Bíróság a fent hivatkozott Overland Footwear ügyben hozott ítéletben fejtett ki. Ugyanis a szóban forgó Kyocera-ügyben a nyilatkozattevő a Vámkódex 33. cikkének alkalmazásával a vámhatósággal közölt vámértékből levonta a beszerzett áruk megvásárlásához kapcsolódó finanszírozási megállapodás jogcímén kifizetett kamatokat. Habár a nyilatkozattevő nem pontosította, hogy milyen jogcímen vonta le a vámértékből a szóban forgó kamatokat, a vámhatóságnak lehetősége volt ellenőrizni azok létezését a nyilatkozattevő birtokában lévő bizonylatok bekérésével. Következésképpen ahhoz, hogy valamely összetevő a Vámkódex 33. cikke értelmében a kifizetett ártól „elkülönítettnek" minősüljön, elegendő, ha a nyilatkozattevő a kérdéses összetevőt kiveszi a bevallott vámértékből. A Vámkódex 33. cikkében megfogalmazott alaki előírás így a minimálisra csökkenthető. Ettől függetlenül nem tekinthetjük teljesítettnek a Vámkódex 33. cikkének e) pontjában előírt „elkülönítettséghez" kapcsolódó feltételt a vámértékből esetlegesen levonható összetevőknek a vámértékbe való beleszámítása esetén, mint ahogy az a jelen esetben is történt.

27. A fent kifejtett indokok alapján azt javaslom a Bíróságnak, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első két kérdésre a fent hivatkozott Overland Footwear ügyben hozott ítéletben adott válaszaival megegyezően válaszoljon: „[a] 2913/92 rendelet 29., 32. és 33. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az olyan vételi jutalékot, hogy az olyan vételi jutalékot, amelyet a bejelentett vámérték tartalmaz, és amelyet nem az áru vételárától elkülönítve tüntettek fel a behozatali vámáru-nyilatkozatban, az e rendelet 29. cikke szerinti ügyleti érték részének kell tekinteni, és az ennélfogva vámköteles".

III — A vámáru-nyilatkozatnak a Vámkódex 78. cikke szerinti felülvizsgálatáról (az előzetes döntéshozatala előterjesztett harmadik kérdés)

28. A VAT and Duties Tribunal, Londonnak a Bíróság részére feltett harmadik kérdése arra vonatkozik, hogy a következő esetben alkalmazható-e a Vámkódex 78. cikke: a vámkezeléskor az importőr a termék vételáraként bevallott összegbe véletlenül a vételi jutalékot is beleszámította, majd a vámáru

6 — „Ha olyan nyilatkozatot nyújt be, amelyben a vámértékbe beleszámította a vételi jutalékot, azonban e jutalék létezését semmilyen formában nem említi, nem értjük, honnan gyaníthatná a vámhatóság a jutalék létezését, hiszen még ha el is várjuk a vámhatóság tisztviselőitől az éleslátást, a gondolatolvasás adományát nem kérhetjük rajtuk számon."

7 — A C-152/01. sz. 2003. november 20-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-13 821. o.).

kiadása után kéri a jutalék után megfizetett vám visszafizetését. Meg kell tehát határoznunk a vámhatóság felülvizsgálati jogkörének határait, figyelembe véve azt a kényes egyensúlyt, amely a gazdasági szereplők érdekeinek védelme és a nyilatkozatok ellenőrzésének és a csalás elleni küzdelemnek a szükségessége között áll fenn. [8]

A — *A vámhatóság mérlegelési jogköre a vámáru-nyilatkozat felülvizsgálatának engedélyezését illetően*

29. A Commissionners a fent hivatkozott Overland Footwear ügyben tett észrevételei szerint, továbbá a német kormánynak a jelen ügyben képviselt álláspontja szerint a Vámkódex 78. cikke nem alkalmazható, mert az Overland által először benyújtott nyilatkozat nem tartalmazott „helytelen vagy hiányos" adatokat. Álláspontjuk szerint az Overland választotta azt a megoldást, hogy nem vallja be az általa kifizetett vételi jutalékot. Következésképpen utólag nem változtathatja meg ezt a választását.

30. Ezen érvelésnek nem lehet helyt adni. Egyrészt ugyanis, miként azt a Bizottság észrevételeiben megfogalmazta, és a fent hivatkozott Overland Footwear ügyben hozott ítélet 23. és 24., valamint rendelkező részének 2. pontjából kiderül, a Bíróság – legalábbis hallgatólagosan – arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Commissioners jogosan térítette vissza a vételi jutalék után megfizetett vámot a Vámkódex 78. cikke alkalmazásával. [9] Ebben az ítéletben tehát a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a kérdéses körülmények között ezt a cikket lehet alkalmazni. Másrészt továbbra is fennáll az a tény, hogy a vételi jutaléknak a vámárunyilatkozatban szereplő vámértékbe való beleszámítását az Overland véletlen mulasztása eredményezte, és nem tudatos választás. [10]

31. Egyelőre nincsenek meghatározva azok a határok, amelyeken belül a vámhatóság gyakorolhatja döntési jogát a Vámkódex 78. cikke alkalmazása során. Az Overland és a Bizottság úgy vélik, hogy a vámhatóság kötött jogköréről van szó ebben az esetben. Az Overland által az Overland Footwear ügyben előterjesztett észrevételek szerint, amennyiben a nyilatkozattevő bizonyítja, hogy az eredeti nyilatkozata helytelen vagy hiányos adatot is tartalmazott, a vámhatóság köteles felülvizsgálni ezt a nyilatkozatot. A

8 — A Vámkódex ötödik preambulumbekedése szerint: „[m]ivel egyrészről a vámhatóságoknak a vámjogszabályok helyes alkalmazása biztosítására vonatkozó igénye, másrészről a gazdasági szereplők tisztességes bánásmódhoz való joga közötti egyensúly biztosítása érdekében, az említett hatóságoknak, többek között, széles körű ellenőrzési hatáskört, az említett szereplőknek pedig jogorvoslati jogot kell biztosítani".

9 — A fent hivatkozott Overland Footwear ügyben hozott ítélet 23. pontja: „[ú]gy kell tekinteni, hogy ez a hatóság elfogadta a nyilatkozatok felülvizsgálatát, valamint ezt követően és annak eredményeivel összhangban hozta meg a »helyzet rendezéséhez« szükséges döntéseket a Vámkódex 78. cikke (3) bekezdésének megfelelően, figyelembe véve azt, hogy a nyilatkozatok a nyilatkozattevő akaratlan tévedése miatt tartalmaztak helytelen adatokat".

10 — Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 10. pontjában a nemzeti bíróság pontosítja, hogy az importőr „véletlenül" vallotta be a vételi jutalékot is tartalmazó összeget, és „véletlenül" mulasztotta el külön szerepeltetni ezt a vételi jutalékot.

Bizottság ezenfelül úgy véli, hogy a vámhatóságnak szigorú kötelezettsége a felülvizsgálat, kivéve ha a körülmények folytán a kijavított adat ellenőrzése lehetetlen.

32. Több indok is ellentmond a Vámkódex 78. cikke ilyetén értelmezésének. Először is a cikk szövege alapján kizárt az a következtetés, hogy a felülvizsgálati jogkör kötött jogkör lenne. Ez a cikk csak annyit mond ki, hogy a vámhatóságok „élhetnek" a vámáru-nyilatkozat felülvizsgálatának lehetőségével. Így függetlenül attól, hogy a nyilatkozattevők milyen érveket hoznak fel a kérelmük alátámasztására, vagy hogy milyen eredménnyel járna a vámhatóság utólagos vizsgálata, ez utóbbi nem automatikusan, hanem csak az eset körülményeinek vizsgálata után végzi el a módosítást. [11]

33. Rendszertani szempontból fontos hangsúlyozni, hogy a vámáru-nyilatkozatnak a vámáru kiadását követő felülvizsgálata kivétel a vámáru-nyilatkozatok visszavonhatatlanságát kimondó fő szabály alól. Ez a fő szabály a vámjog egyik alapelve, [12] amely egyenes folyománya a nyilatkozattevőt terhelő, és a Vámkódex 62. cikkéből eredő hiteles nyilatkozattételi kötelezettségnek. [13] Ha a nyilatkozattevőnek lehetősége lenne bármikor módosítania a nyilatkozatát, a vámhatóságot semmi sem biztosítaná az eredeti nyilatkozatban szereplő információk hitelességéről. Holott a vámügyletek gyors lefolyásának és a vámhatóságok által lefolytatott ellenőrzések hatékonyságának, [14] következésképpen a Közösség gazdasági érdekei védelmének biztosítása érdekében elengedhetetlen, hogy a nyilatkozatot ne lehessen visszavonni a nyilvántartásba vételt követően. Így tehát a nyilatkozattevő felel a vámáru-nyilatkozatáért. [15]

34. A nyilatkozatok visszavonhatatlansága elvének persze több szintje van. Így a Vámkódex fent hivatkozott 65. cikke a nyilatkozattevő egyszerű kérelme alapján is megengedi a vámáru-nyilatkozat kijavítását.

11 — Henke, R., a 78. cikk (5) bekezdéséhez írt magyarázat, *Zollkodex*, kiadta P. Witte, Beck, München, 2002., 749. o.

12 — Berr, C. és Trémeau, H., *Le droit douanier communautaire et national*, Economica, Aix-en-Provence, 2004., 179. o.

13 — A vámbesorolást illetően a Bíróság ezt az igényt nagy pontossággal értelmezte a 378/87. sz., Top Hit Holzvertrieb ügyben 1989. május 23-án hozott ítélet (EBHT 1989., 1359. o.) 26. pontjában, amely szerint: „[a]mennyiben nem lehet az árut megfelelő pontossággal besorolni a Közös Vámtarifa valamely alszáma alá kizárólag megjelölése vagy megjelenése alapján, a nyilatkozattevő köteles megadni azokat az egyéb hasznos adatokat – különösen az áru jellegzetességeire és hasznosítására vonatkozóan –, hogy lehetővé váljék a pontos besorolás".

14 — Az ellenőrzések a Vámkódex 68. cikke alapján folynak le: „[a] z általa elfogadott vámáru-nyilatkozatok ellenőrzéséhez a vámhatóság:
a) megvizsgálhatja a vámáru-nyilatkozatot képező és az ahhoz mellékelt iratokat. A vámhatóság előírhatja, hogy a nyilatkozattevő más iratokat is mutasson be a vámáru-nyilatkozatban szereplő adatok pontosságának ellenőrzésére;
b) megvizsgálhatja az árukat, és mintát vehet elemzéshez vagy részletes vizsgálathoz".

15 — Az összefonódások ellenőrzésével kapcsolatos jogban a nyilatkozattevőt hasonló módon köti a nyilatkozatnak az ellenőrző hatósághoz való benyújtása, és azt fő szabály szerint utólag már nem lehet módosítani (lásd a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló, 2004. április 7-i 802/2004/EK bizottsági rendelet 5. cikkét [HL L 133., 1. o., magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 88. o.]).

Ugyanakkor a csalás kockázatának elkerülése végett erre a kijavításra azt követően már nem kerülhet sor, hogy a vámhatóság „értesítette a nyilatkozattevőt arról, hogy szeretné megvizsgálni az árut", [16] vagy ha „megállapította, hogy a szóban forgó adatok nem helytállóak". [17] A nyilatkozattevőnek csak a vámáru kiadásáig van lehetősége a kijavítást kérni. Ezt követően – a vámhatóság által folytatott ellenőrzés hatékonyságának biztosítása érdekében – újból köti őt a nyilatkozat visszavonhatatlansága.

35. Ettől kezdve már csak a Vámkódex 78. cikke alapján van lehetőség a vámáru-nyilatkozat felülvizsgálatára. Ez a cikk – amely elsősorban a nyilatkozatok utólagos ellenőrzéséről rendelkezik – a nyilatkozattevő vagy a vámhatóság kezdeményezése alapján lehetővé teszi a vámáru-nyilatkozatnak a vámáru kiadását követő módosítását. A vámáru-nyilatkozatok visszavonhatatlansága elve megsértésének és a csalás kockázatának az esélye megnő, amikor a nyilatkozat módosítására a vámeljárás előrehaladott fázisában kerül sor. Ugyanis az áru kiadása után csak korlátozott lehetőség nyílik annak ellenőrzésére, hogy a megtörtént ügylet és a benyújtott nyilatkozatok összhangban állnake egymással, hiszen az áru már elhagyta a vámkezelést végző vámhivatalt. Éppen ezért, habár a vámhatóságok a Vámkódex 65. cikke alapján kötelesek kijavítani a nyilatkozatokat, a 78. cikk alkalmazásakor széles mérlegelési jogkörrel rendelkeznek.

36. Ugyanakkor nem helytálló azt levezetni a Vámkódex 65. és 78. cikke közötti ilyen jellegű különbségtételből – amint azt az Egyesült Királyság Kormánya írásbeli észrevételében tanácsolja –, hogy a Vámkódex 78. cikkének tipikus alkalmazási köre az elírások kijavítása lenne. A két cikk egymáshoz való viszonyát nem lehet a kijavítandó hiba típusa alapján meghatározni. Miként Mischo főtanácsnok kifejtette a fent hivatkozott Overland Footwear ügyre vonatkozó indítványa 81. és 83. pontjában, ilyen különbségtétel egyrészt nem szerepel a Vámkódexben, másrészt nehéz lenne azt alkalmazni. Hozzátehetjük még, hogy a Vámkódex 220. cikke (2) bekezdése b) pontjának alkalmazásával kapcsolatban a Bíróság kifejezetten elvetette azt a lehetőséget, hogy a hibák jellegük szerint megkülönböztethetők: „a hiba fogalma nem szűkíthető le az egyszerű számítási vagy elírási hibákra, hanem magában foglalja a meghozott határozatban szereplő valamennyi hibát, különösen az alkalmazandó jog hibás alkalmazását vagy értelmezését" [18]. Ez az ítélkezési gyakorlat teljes mértékben átültethető a Vámkódex 78. cikkének alkalmazására is.

37. Továbbá az a tény, hogy a Bíróság a fent hivatkozott Overland Footwear ügyben hozott ítélet 23. pontjában [19] hallgatólagosan elfogadta a felülvizsgálat lehetőségét a kérdéses esetben, teljesen ellentmond az Egyesült Királyság Kormánya feltevésének.

16 — A Vámkódex 65. cikkének második bekezdése.

17 — A Vámkódex 65. cikkének második bekezdése.

18 — A C-348/89. sz. Mecanarte-ügyben 1991. június 27-én hozott ítélet (EBHT 1991., I-3277. o.) 20. pontja.

19 — A 9. lábjegyzetben hivatkozott ítélet.

38. Ezért, ha a nyilatkozatában szereplő bármely adat módosítását is kéri a nyilatkozattevő, a vámhatóság széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik ennek engedélyezésére vagy elutasítására a Vámkódex 78. cikke alapján. Ez a jogkör viszont korántsem teljes körű, és csak bizonyos keretek között gyakorolható. [20]

B — *A vámhatóságok mérlegelési jogkörének korlátai*

39. A vámhatóság mérlegelési jogköre magában hordozza a nyilatkozatban szereplő állítások hitelessége ellenőrzésének lehetőségét. Amennyiben a módosítandó adat a behozott áru jellegével kapcsolatos, kétségtelenül nehezebb a kiadás utáni ellenőrzés, hiszen ettől kezdve az árut a nyilatkozattevő rendelkezésére bocsátják. [21] Ugyanakkor az Overland képviselőjének a tárgyaláson kifejtett álláspontja szerint, ha például vételi jutalék összege a felülvizsgálati kérelem tárgya, a vámhatóságnak módjában áll azt ellenőrizni a nyilatkozattevőtől bekérve a releváns szerződéses okmányokat. Ha a gazdasági szereplő felülvizsgálati kérelmét elutasítják, viselnie kell ennek a költségeit, hiszen ez is a kereskedelmi kockázat része. [22]

40. A gazdasági szereplő ugyanakkor a felülvizsgálat elutasításával szemben élhet fellebbezési jogával. Ezért kell a vámárunyilatkozat felülvizsgálatára irányuló kérelem elutasítását megindokolni, hogy a bíróságnak módjában álljon az elutasítás indokoltságát megvizsgálni. A vámhatóságnak a felülvizsgálat engedélyezéséhez kapcsolódó széles körű mérlegelési jogköréből következően a bíróság, amikor a Vámkódex 78. cikke alapján meghozott vámhatósági határozatokról dönt, csak annak ellenőrzésére szorítkozik, hogy az elé terjesztett határozat nem tartalmaz-e nyilvánvaló mérlegelési hibát. [23] A vizsgálat lefolytatása során a bíróság feltárja a határozat indokai és a vámhatósági ellenőrzés hatékony működésének elősegítésére irányuló szándék közötti esetleges kapcsolatot. A vámhatóság ugyanis csalás kockázata esetén erre hivatkozással elutasíthatja a nyilatkozat felülvizsgálatát. Más indokokra is hivatkozhat, például arra, hogy a nyilatko-

20 — Ebben a kérdésben az álláspontom eltér Mischo főtanácsnokétól – amelyet a fent hivatkozott Overland Footwear ügyre vonatkozó indítványában fejtett ki –, mivel én fontosnak tartom elismerni a hivatal mérlegelési mozgásterét az esetleges felülvizsgálat engedélyezése vonatkozásában.

21 — Hasonló területen, a pénzügyi kompenzációs összegek vonatkozásában a Bíróság a C-334/90. sz. Marichal-Margrève-ügyben 1992. január 16-án hozott ítélet (EBHT 1992. I-101. o.) 22. pontjában kimondta, hogy amennyiben a vámárunyilatkozat benyújtásakor elmulasztják az áru teljes összetételéről szóló nyilatkozat megtételét, akkor ez utólagosan nem pótolható a pénzügyi kompenzációs összeghez jutás céljából, mivel a „a rendszer megfelelő működése [...] az árutovábbítási ügyletek hatékony ellenőrzésén nyugszik". Hasonló érvelés olvasható az áruk fizikai ellenőrzésének fontosságáról a kiviteli nyilatkozat megtételekor a mezőgazdasági termékeknél alkalmazható export-visszatérítésről szóló, C-385/03. sz., Käserei Champignon Hofmeister ügyben 2005. április 14-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-2997. o.) 27–29. pontjában.

22 — Lásd értelemszerűen a fent hivatkozott Mecanarte-ügyben hozott ítélet 24. pontját és a C-153/94. és C-204/94. sz., Faroe Seafood és társai egyesített ügyekben 1996. május 14-én hozott ítélet (EBHT 1996., I-2465. o.) 92. pontját.

23 — Ugyanígy bírósági felülvizsgálat alá tartoznak a vámhatóságoknak a Vámkódex 239. cikke (korábban a behozatali és kiviteli vámok visszafizetéséről vagy elengedéséről szóló, 1979. július 2-i 1430/79/EGK tanácsi rendelet 13. cikke [HL L 175., 1. o.]) alapján hozott határozatai a nyilvánvaló mérlegelési hibák kiküszöbölése céljából (az Elsőfokú Bíróság T-42/96. sz., Eyckeler és Malt kontra Bizottság ügyben 1998. február 19-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-401. o.] 191. pontja, valamint a T-50/96. sz., Primex Produkte Import-Export és társai kontra Bizottság ügyben 1998. szeptember 17-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-3773. o.] 165. pontja).

zattevő nem a szakmai tapasztalatának megfelelő gondossággal járt el. [24]

41. Jelen esetben a nemzeti bíróság feladata lenne azoknak az indokoknak a vizsgálata, amelyekre alapozva a Commissioners elutasította az Overland által kért felülvizsgálatot. Így ennek a bíróságnak kell azt is megállapítania, hogy ez az elutasítás nem tartalmaz-e nyilvánvaló mérlegelési hibát. Azok az adatok, amelyekre a Commissioners az elutasító határozatát alapozta, nem szerepelnek az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban. A nemzeti bíróság a jogvita tárgyát képező elutasító határozathoz kapcsolódó elemzésében kétségkívül különös figyelmet fordít arra a körülményre, hogy a Commissioners az Overland három kérelme esetében elfogadta a felülvizsgálati kérelmet, és csak egy, nevezetesen a negyedik esetben utasította azt el.

42. Következésképpen azt javaslom a Bíróságnak, hogy a kérdést előterjesztő bíróság harmadik kérdésére a következőképpen válaszoljon: a vámhatóságok, amelyeket a Vámkódex 78. cikke széles mérlegelési jogkörrel ruház fel, kötelesek a vámáru-nyilatkozat felülvizsgálatának engedélyezését vagy elutasítását megindokolni azért, hogy a bíróságnak módjában álljon megállapítani, hogy az elé terjesztett határozat nem tartalmaz-e nyilvánvaló mérlegelési hibát.

24 — A vámoknak a Vámkódex 220. cikke (2) bekezdésének b) pontja alapján történő utólagos beszedésekor felmerülő gondosság fogalma vonatkozásában a Bíróság a C-251/00. sz. Ilumitrónica-ügyben 2002. november 14-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-10 433. o.) 61. pontjában kimondta, hogy „ez a feltétel magában foglalja azt is, hogy a nyilatkozattevő köteles az illetékes vámhatóságok rendelkezésére bocsátani a közösségi és nemzeti jogszabályok által előírt összes szükséges információt, és a vámhatóságok adott esetben ezeket kiegészítik vagy átfogalmazzák az érintett árura kért vámkezelés függvényében".

IV — A beszedett vámoknak a Vámkódex 236. cikke alapján történő visszafizetéséről (az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdés)

43. Ezzel a kérdéssel az egyesült királyságbeli bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy amennyiben a vámáru-nyilatkozatot a Vámkódex 78. cikkének megfelelően felülvizsgálták, ennek egyenes következményeként vissza kell-e fizetni a felülvizsgálat tárgyát képező kapcsolódó vámokat.

44. Itt fel kell idéznünk a Vámkódex 78. cikkének (3) bekezdését, amely szerint, „ha a vámáru-nyilatkozat felülvizsgálata vagy utólagos ellenőrzése azt jelzi, hogy az érintett vámeljárást szabályozó rendelkezéseket helytelen vagy hiányos adatok alapján alkalmazták, a vámhatóság, a megállapított rendelkezésnek megfelelően és a rendelkezésére álló új információk figyelembevételével meghoz minden szükséges intézkedést a helyzet rendezésére".

45. A nemzeti bíróság arról kérdezi a Bíróságot, hogy mit jelent a vámhatóság „helyzet rendezésére" irányuló kötelezettsége a felülvizsgálatot követően. Nem azt vonja kétségbe, hogy intézkedéseket kell hozni, hanem a rendezés módjairól szeretne tájékozódni. A Vámkódex 78. cikke (3) bekezdésének szó szerinti és teleologikus értelmezése

egyaránt ahhoz a következtetéshez vezet, hogy a vámhatóságok kötelesek a vámokat visszafizetni abban az esetben, ha a felülvizsgált nyilatkozatban szereplő vámköteles összeg alacsonyabb az eredeti nyilatkozatban szereplőnél.

46. Abban az esetben ugyanis, ha az eredeti nyilatkozatot felülvizsgálják, a jogszabály szerint fizetendő vám szintén módosul.[25] Az Overland által eredetileg benyújtott nyilatkozatban nem különült el egymástól a vételi jutalék és a fizetendő vételár, így az egyesült királyságbeli bíróság előzetes döntéshozatalra előterjesztett első két kérdésére adott válasz alapján az Overland által jogszabály alapján fizetendő vámot ennek a teljes összegnek az alapulvételével kell kiszámolni. Ugyanakkor, ha a nemzeti bíróság megállapítaná, hogy a Commissioners-nek az Overland felülvizsgálati kérelmét elutasító döntése nyilvánvaló mérlegelési hibát tartalmazott, és végül a nyilatkozat felülvizsgálatát mégis engedélyeznék, akkor az Overland által fizetendő vámot a felülvizsgált nyilatkozatban szereplő összeg alapján, a megfizetett vételi jutalék levonásával kellene kiszámolni.[26] Ebben az esetben a Vámkódex 78. cikke szerinti „helyzet rendezése" azt jelentené, hogy a Commissionners-nek vissza kell fizetnie a vételi jutalék után lerótt vámot.

47. Az iratokból kiderül, hogy az Overland csak a Vámkódex 236. cikke alapján kérte a vételi jutalék után megfizetett vám visszafizetését, és nem a Vámkódex 78. cikke alapján.

48. A két rendelkezés közötti különbségtétel nem okoz nehézséget. A Commissioners a Vámkódex 78. cikke alapján kizárólag a kódex rendelkezései által megengedett keretek között köteles a „helyzet rendezésére". Így a Vámkódex 236. cikkének (2) bekezdése alapján a vám visszafizetésére csak akkor kerülhet sor, ha az erre irányuló kérelmet „az adóssal való közlésétől számított 3 éven belül" nyújtják be.

49. Ezen túlmenően a Vámkódex 236. cikkének (1) bekezdése szerint nem nyújtható visszafizetés, ha „valamely, nem jogszabály szerint fizetendő összegnek a kifizetése vagy könyvelésbe vétele az érintett személy szándékos cselekedetének eredménye".

50. Feltéve, hogy a hivatkozott 236. cikkben foglalt hároméves határidő nem járt le, és mivel a vételi jutaléknak a bevallott kifizetett vételárba való beleszámítása nem az Overland szándékos cselekedetének, hanem véletlen hibának az eredménye, a hivatkozott cikk alapján a vámot vissza kell fizetni, amint a vámáru-nyilatkozatot a Vámkódex 78. cikkének megfelelően felülvizsgálták.

25 — A C-54/95. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 1999. január 21-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-35. o.) 73. pontja és a C-446/02. sz., Hauptzollamt Hamburg-Jonas ügyben 2004. április 30-án hozott végzés (EBHT 2004., I-5841. o.).

26 — A német kormánynak és az Egyesült Királyság Kormányának a tárgyaláson elhangzott állításával szemben az erre a kérdésre adandó válasznak csak akkor van értelme, ha a Commissioners elvégezte a felülvizsgálatot, amely a „jogszabály szerint fizetendő" vámok módosulását eredményezte.

V — Végkövetkeztetések

51. A fent kifejtett indokok alapján azt javaslom a Bíróságnak, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő válaszokat adja:

„1) A Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i 2913/92/EGK tanácsi rendelet 29., 32. és 33. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az olyan vételi jutalékot, amelyet a bejelentett vámérték tartalmaz, és amelyet nem az áru vételárától elkülönítve tüntettek fel a behozatali vámáru-nyilatkozatban, az e rendelet 29. cikke szerinti ügyleti érték részének kell tekinteni, és az ennélfogva vámköteles.

2) A vámhatóságok, amelyeket a 2913/92 rendelet 78. cikke széles mérlegelési jogkörrel ruház fel, kötelesek a vámáru-nyilatkozat felülvizsgálatának engedélyezését vagy elutasítását megindokolni azért, hogy a bíróságnak módjában álljon megállapítani, hogy az elé terjesztett határozat nem tartalmaz-e nyilvánvaló mérlegelési hibát.

3) Ha sor került a vámáru-nyilatkozat felülvizsgálatára a 2913/92 rendelet 78. cikke alapján, a vámhatóságoknak a helyzet rendezésére irányuló kötelezettsége – amely ugyanennek a cikknek a (3) bekezdésén alapul – adott esetben a vám visszafizetését is magában foglalhatja a Vámkódex 236. cikkében foglalt feltételek mellett."